

Evocació de Narcisa Freixas

Es compleixen 150 anys del naixement de la compositora i pedagoga nascuda a Sabadell

LLUÍS SUBIRANA

La compositora Narcisa Freixas i Cruells va néixer l'any 1859 a Sabadell, i va morir el 1926 a Barcelona, havent viscut una part de la vida a La Garriga. Era filla de Pere Freixas i Elvira Cruells. El seu pare, escriptor, pedagog i gramàtic va ser l'autor d'un *Diccionari Espanyol-Francès i Francès-Espanyol* publicat l'any 1846.

Narcisa Freixas va cursar els primers estudis escolars a Sabadell i ja molt aviat va sentir l'interès per la música i va començar, de molt jove, a compondre cançons. Com que les seves composicions sempre tenien un caire popular, moltes van passar per ser tradicionals. Alumna del professor Joan Pujol, amb qui va aprendre piano i solfeig, també va fer escultura i pintura amb l'escultor Torquat Tasso i el pintor Modest Urgell.

Narcisa Freixas es va casar amb el doctor en medicina Miquel Petit i Pons i van tenir tres fills: Elvira, Matilde i Josep Maria. La mort de les dues primeres filles va afectar greument la sensibilitat de la mare i el seu futur, fent que dediqués la resta de la seva vida al seu fill i a la tots els infants.

Podem seguir la seva trajectòria personal gràcies a la compilació de la seva obra i dels escrits que artistes, músics i escriptors li havien dedicat, editada l'any 1928 pel seu fill Josep Maria

Molt aviat va començar a interessar-se per la música i va començar a compondre cançons, sempre de caire popular

Petit i Freixas, metge i escriptor, autor, entre d'altres, del llibre *La Victoria del Corazón*.

Gràcies a aquesta extraordinària edició d'homenatge i els treballs realitzats posteriorment per estudiosos com Ricard Simó i Carme Rubio, entre altres, i la recerca documental a l'Arxiu Històric de Sabadell, podem transcriure amb fidelitat aquesta evocació en record i homenatge de qui, en el seu

temps, va ser considerada com el Clavé del infants i avui malauradament oblidada.

La primera peça que va compondre Narcisa Freixas va ser una sardana, *La festa de les roses*, que es va estrenar el 1877, interpretada per la Cobla de Torroella de Montgrí, a Castelló d'Empúries. Va compondre altres peces, com una cançó de bressol, *Non, non* i una marxa religiosa, *Corpus*, per a ser tocada a la processó.

L'any 1905, l'Orfeó Català va convocar un concurs per premiar les millors cançons d'infants. Narcisa s'hi va presentar i el va guanyar. D'aquesta obra guanyadora, *Cançons d'infants*, se'n van exhaurir dotze edicions en llengua catalana i també van ser traduïdes al castellà. Van ser cantades per l'Orfeó Català, que dirigia Lluís Millet. Després van arribar altres premis.

La segona sèrie de les *Cançons d'infants* va ser premiada als Jocs Florals de Girona, l'any 1908. La seva obra va despertar l'admiració de músics i literats com el gran compositor Enric Granados que la considerava de tanta qualitat que va dir que hauria volgut ser ell l'autor d'algunes de les seves composicions. Narcisa Freixas també va compondre peces per al públic adult, que van ser editades com a cançons amb els títols de *Cançons catalanes* i *Cançons amoroses*. També va compondre cançons que no eren d'estil tradicional, a més de composicions per a obres teatrals.

Però no s'ha de recordar a Narcisa Freixas només com a compositora, sinó també com a important pedagoga i com una

innovadora en el camp de l'aprenentatge que, a més, va fer una obra social extraordinària. La publicació de les seves *Cançons d'infants* (1905-1910) va fomentar la sensibilització dels mestres cap a la música i això va crear en les editorials la necessitat de publicar cançoners escolars o infantils.

En els anys vint del segle passat van ser nombroses les publicacions de cançons per a infants, un camí que havia obert Narcisa Freixas i que també comptava amb artistes excel·lents, com Apelles Mestres, excel·lent amic de la compositora ja que Narcisa Freixas havia posat música a alguns dels seus poemes, el qual també va contribuir a la difusió de la música per a infants.

Narcisa Freixas va viure molts anys a la Garriga. Hi va compondre la major part de les cançons populars per a infants i, des d'allà, va impulsar la seva obra pedagògica més important: la

L'obra de Freixas no va ser aïllada sinó que forma part de tot un moviment que impulsava l'orfeonisme com a element cohesionador de l'esperit català

fundació Cultura Musical Popular, creada l'any 1907 i dedicada als infants. Aquesta modèlica institució tenia una coral mixta i es va dedicar a organitzar concerts, conferències i sessions de teatre i de dansa en centres culturals, hospitals i presons. Dins de Cultura Musical Popular es va crear la Biblioteca Jovenívola i es van convocar concursos d'obres de teatre per a infants i un premi de rondalles.

També va subvencionar cursos de cant escolar i feia que professors de música anessin a ensenyar en escoles nacionals de Barcelona.

L'any 1927, l'Ajuntament de La Garriga va acordar d'honar la memòria de la insigne compositora i pedagoga donant el seu nom a una plaça d'aquesta població. També l'Ajuntament de Barcelona va donar el nom de la il·lustre sabadellenca a una plaça situada entre els carrers Balmes i Méndez Núñez. I, a proposta de l'arxiver municipal Mossèn Ernest Mateu, l'Ajuntament de Sabadell també va acordar de donar el nom de la nostra gran pedagoga a un carrer de la ciutat. Durant uns anys també donava nom a una escola pública de la ciutat però, incomprensiblement, va ser substituït per un altre.

L'any 1917, després d'haver fet un curs de cant a les escoles a Barcelona, Narcisa Freixas va ser convidada a l'Ateneo de Madrid a donar una conferència sobre aquest tema, on va poder mostrar la seva feina. Va tenir un gran èxit i la van convidar a donar un curs complet sobre educació musical a l'escola. S'hi va estar quatre mesos i durant aquest temps va tenir a la seva disposició una sala de la Biblioteca Nacional. El cor infantil que va formar a Madrid va fer actuacions als hospitals i presons, ja que un dels seus objectius era portar la música a tots els "llocs de cultura i de dolor". Els llibres de Narcisa Freixas es van traduir al castellà i van ser considerats d'interès per a les escoles. El govern d'Espanya li va voler donar la Creu

Narcisa Freixas i Miquel Petit

d'Alfons XII, en premi a la seva obra compositiva i pedagògica, però ella la va refusar dient que ja se sentia recompensada amb l'estima dels seus cantaires.

Narcisa Freixas va ser una avançada de les teories musicals del seu temps i els seus llibres es van editar de la manera més innovadora, amb precioses il·lustracions de Torner Esquiús. La seva obra no era aïllada, va formar part de tot un moviment que es desenvolupava a Catalunya i que impulsava l'orfeonisme com a element cohesionador de l'esperit català. D'aquesta manera, es donava resposta a la castellanització musical que s'havia anat imposant entre els sectors populars, es recuperava una riquesa de música popular que no es coneixia i es creaven obres noves, molt en sintonia amb les transformacions pedagògiques que es produïen a Europa.

Tan de bo que aquesta breu evocació servís perquè el nom i l'obra de Narcisa Freixas recuperessin el protagonisme que aquesta tendència a prioritzar sempre el més nou, o el que ens ve de fora, li ha fet perdre.